

«Fram» 1898–1902

Den andre Fram ekspedisjonen 1898–1902 ble ledet av Otto Sverdrup. Etter Frams første vellykkede ferd over Polhavet i 1893–1896 ble det besluttet at skuta Fram skulle benyttes i en ny vitenskapelig ekspedisjon, finansiert av bryggerbrødrene Amund og Ellef Ringnes samt Axel Heiberg. De utforskede områdene nordvest på Grønland var målet denne gangen, men vanskelige isforhold sendte de over til de arktiske øyene nord for Canadas fastland

DRAMATISK OVERVINTRING 1899–1900

Planen var at ekspedisjonen skulle vare i tre år, men de ble borte i fire. Frams andre vinterhavn var i Jones Sund, i fjorden de kalte Havnefjord. Her fortsatte de kartleggingstoktene og de vitenskapelige undersøkelsene. Tiden ble også brukt til jakt, som var en viktig beskjeftigelse under hele ekspedisjonen. Det ble en dyster vinter. Det andre dødsfallet på tre måneder skapte både sorg og frykt. Det første dødsfallet var legen Johan Svendsens selvmord. Altmuligmann Ove Braskerud døde av lungebetennelse i oktober 1899. Flere var syke denne vinteren. Og våren kom med mer problemer. Det oppstod brann på dekk, der mange parafininnsatte kajaker brant opp. Situasjonen var kritisk da man i siste liten rakk å fjerne kruttbeholdningen før det smalt. Med bølgevis av smeltevann fra store dammer på isen ble brannen slukket før en stor tank med sprit på dekk tok fyr. Kun tilfeldigheter gjorde at skuta og mannskapet berget livet.

EKSPEDISJONENS FØRSTE ÅR

På vei mot Grønland i 1898 ble kryssingen av Atlanterhavet preget av sjøsyke - Fram var ikke konstruert for lange turer i åpent hav. Etter å ha tatt om bord hunder i Diskobukta på Grønland la Fram ut i Baffinbukta med kurs for Smith Sound og Kane Basin. Isen blokkerte veien videre nordover og ekspedisjonen måtte ta første overvintring i Smith Sound i en bukt de kalte Framhavn. En stor del av Ellesmere Land ble da utforsket med hundesleder. På en av sledeekspedisjonene møtte Sverdrup tilfeldigvis den kjente polarforskeren Robert Peary, som også skulle utforske det nordlige Grønland. Sverdrup ønsket ikke noen form for rivalisering og la om kursen. Fram siktet så mot vestkysten av Ellesmere Land og områdene lengre vest. Igjen ved Framhavn sto et minnekors for legen, Johan Svendsen, som hadde begått selvmord.

1900–1902

Den påfølgende vinteren frøs Fram fast i isen i Gåsefjorden sørvest på Ellesmere Land, ekspedisjonens tredje overvintring. Dette skulle være siste overvintring, så stemningen var god. Livet fortsatte som før. De opplevde temperaturer helt ned i underkant av 50 kuldegrader. Dette skapte frykt for at skuta ikke ville komme løs fra den tynne isen til sommeren. Iskoss, skrugarder, nysnø, fokk og tåke gjorde i tillegg sledeekspedisjonene svært utfordrende. Sommeren 1901 skjedde det som ikke skulle skje - Fram kom ikke ut av den metertykke isen. Mannskapet forsøkte å sprengre en vei ut fra isen, men uten hell. I slutten av august var alt håp om å komme løs, ute. Ekspedisjonen måtte belage seg på nok en overvintring. Sommeren etter lyktes de med å komme seg løs, og 18. september 1902 ankom Fram Norge.

VITENSKAPELIGE RESULTATER

Raskt og effektivt ble lange sledeferder gjennomført over store geografiske områder i løpet av de fire årene ekspedisjonen varte. Totalt ble 200 000 km² kartlagt- et område på størrelse med sør-Norge. Mange steder fikk norske stedsnavn som senere ble offisielle navn. Landet ble annektert av Sverdup i Kong Haakons navn, men den norske regjeringen fulgte ikke opp. De vitenskapelige resultatene var formidable.

En stor mengde forskningsmateriale ble samlet inn. Prøver av planter, virvelløse dyr, plankton, stein og fossiler ble tatt med hjem. Videre ble det samlet data om is, temperatur, jordmagnetisme og andre fenomener som det skulle ta mange år å analysere. Til sammen 34 forskere - norske, svenske, danske, russiske, engelske og tyske forskere stod bak bearbeidingen. Resultatene ble publisert i 39 avhandlinger fra 1904 til 1926 i den nyopprettede skriftserien "Report of the Second Norwegian Arctic Expedition in the 'Fram' 1898-1902".